

โครงการศึกษาการจัดทำ Model การพัฒนาโครงข่ายการคมนาคม ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เชื่อมโยงกับพื้นที่ **ระเบียงเศรษฐกิจภายในกรอบ GMS** เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง
เอกสารประกอบการสัมมนา ชุดที่ 1

โครงการศึกษาจัดทำ Model การพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมในพื้นที่กลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เชื่อมโยงกับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภายใต้กรอบ GMS เพื่อสนับสนุนการพัฒนาฐานเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

1. บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ด้วยสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจโลก โครงสร้างประชากร เทคโนโลยี ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายมากขึ้นในการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยจำเป็นต้องปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจทั้งระบบ เพื่อยกระดับการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ตามยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน จึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการ และการท่องเที่ยว มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพภายในด้านโครงข่ายคมนาคม ในพื้นที่เขตเมืองและเชื่อมโยง รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนในภาคการขนส่ง

พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ปัจจุบันมีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและมีโครงข่ายการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงกับประเทศเมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา และสามารถเชื่อมโยงต่อไปเวียดนามและจีนตอนใต้ได้อย่างสะดวก โดยผ่านแนวระเบียงเศรษฐกิจการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion, GMS) แนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก – ตะวันตก (East – West Economic Corridor, EWEC) แนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ – ใต้ (North – South Economic Corridor, NSEC) ตามแนวเส้นทาง R9 R12 R3A R3B ทำให้ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเสมือนประตูเชื่อมโยงการขนส่งสินค้าและการท่องเที่ยวของประเทศ

คณะรัฐมนตรีในการประชุม เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2561 ณ จังหวัดเพชรบูรณ์ นายกรัฐมนตรีได้มีข้อสั่งการให้ดำเนินการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น การปรับปรุงและพัฒนาโครงข่ายทางหลวงแผ่นดิน การพัฒนาท่าอากาศยาน การพัฒนาระบบคมนาคมทางราง โดยให้กระทรวงคมนาคมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการเร่งรัดตามขั้นตอน

คณะรัฐมนตรีในการประชุม เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2561 ณ จังหวัดหนองคาย คณะรัฐมนตรีได้รับทราบผลการประชุมที่เสนอให้ศึกษาความเหมาะสมในการลงทุนระบบขนส่งแบบบูรณาการเพื่อการท่องเที่ยวและการพัฒนาเศรษฐกิจในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน 1 โดยให้กระทรวงคมนาคมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการตามความจำเป็นเร่งด่วน

นอกจากนี้ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2564 ได้กำหนดพื้นที่ที่มีความเหมาะสมที่จะกำหนดให้เป็นระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบด้วย พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง - ตะวันออก และภาคใต้

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) จึงได้เห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดทำ Model การพัฒนาโครงข่ายระบบคมนาคมขนส่งในภาพรวมของพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการบริหารจัดการ รวมถึงกฎระเบียบและการอำนวยความสะดวกเพื่อเสริมศักยภาพรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของภูมิภาคที่เชื่อมต่อกับระบบหลักของประเทศและอนุภูมิภาคตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ - ใต้ และแนวตะวันออก - ตะวันตก รวมทั้งการจัดทำแผนการพัฒนาด้านการคมนาคมในพื้นที่เพื่อสนับสนุนภาคการผลิต การบริการ การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และระบบโลจิสติกส์ รวมถึงสอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ชาติ

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1) เพื่อจัดทำภาพรวมการพัฒนาและยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ที่เชื่อมโยงในแต่ละรูปแบบการขนส่งกับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภายในกรอบ GMS และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวตามระยะเวลาการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ

2) เพื่อให้มีฐานข้อมูลเพื่อพัฒนาระบบขนส่งและจราจรในภูมิภาค สำหรับบูรณาการการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งระดับประเทศ ระดับภาค ระดับกลุ่มจังหวัด ระดับจังหวัด รวมถึงการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

3) เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เชื่อมโยงกับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภายในกรอบ GMS เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว พ.ศ. 2568 - 2580 ประกอบด้วย แผนงานแผนการลงทุน และการจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ในแต่ละรูปแบบการขนส่งในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เชื่อมโยงกับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภายในกรอบ GMS และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวตามระยะเวลาการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ

4) เพื่อจัดทำแผนบูรณาการการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย เชื่อมโยงกับภูมิภาค ประกอบด้วย โครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมระดับจังหวัด ระดับกลุ่มจังหวัด ระดับภาคและการเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาค โดยให้มีข้อมูลการพัฒนาระบบการขนส่งและจราจรในเมืองภูมิภาคด้วย

ที่มา : Asian Development Bank, 2011

รูปที่ 1.1-1 แนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตามแผนงานพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ
ในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง

1.3 รายละเอียดการดำเนินงาน แนวทาง และวิธีการศึกษา

ในการดำเนินงานศึกษาการจัดทำ Model การพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เชื่อมโยงกับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภายใต้กรอบ GMS เพื่อสนับสนุนการพัฒนาฐานเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยงาน 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

- **งานส่วนที่ 1 :** จัดทำภาพรวมการพัฒนาและยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ที่เชื่อมโยงในแต่ละรูปแบบการขนส่งกับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภายใต้กรอบ GMS และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาฐานเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวตามระยะเวลาการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ
- **งานส่วนที่ 2 :** จัดทำแผนงาน แผนการลงทุน และการจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ในแต่ละรูปแบบการขนส่งในพื้นที่ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เชื่อมโยงกับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภายใต้กรอบ GMS และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาฐานเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวตามระยะเวลาการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ
- **งานส่วนที่ 3 :** งานการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของประชาชน

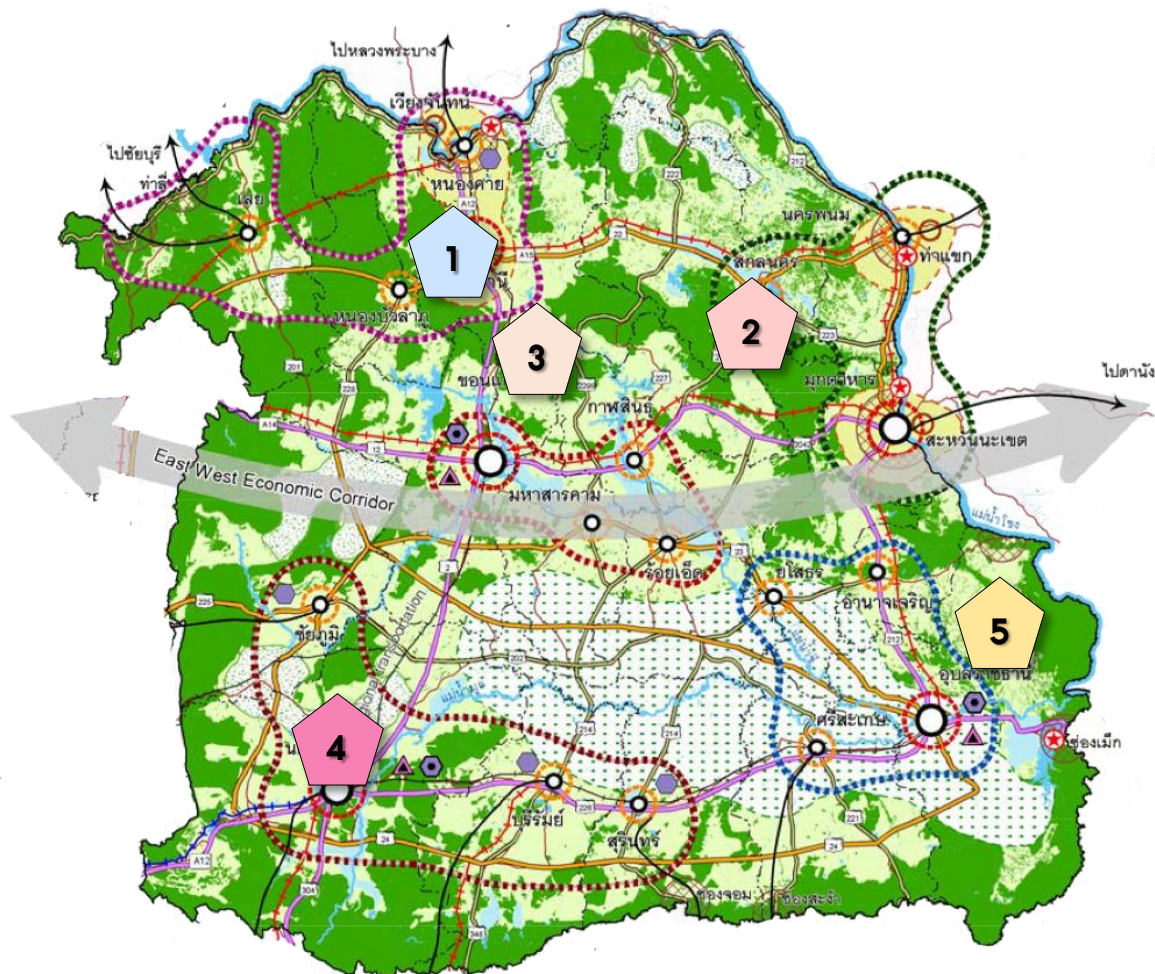
การดำเนินงานศึกษา ทั้ง 3 ส่วน เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่สามารถนำไปเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เชื่อมโยงกับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภายใต้กรอบ GMS เพื่อสนับสนุนการพัฒนาฐานเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาฐานเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว รวมทั้งแผนปฏิบัติการลงทุนของโครงการ พร้อมข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญ เพื่อเพิ่มโอกาสในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งจะช่วยให้การใช้งบประมาณด้านการคมนาคมและระบบโลจิสติกส์เกิดประโยชน์สูงสุด

ทั้งนี้ แนวทางการศึกษา ขั้นตอนต่าง ๆ ในภาพรวม แสดงดังรูปที่ 1.1-2

1.4 พื้นที่ศึกษา

พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 พื้นที่ ดังนี้

- 1) พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 (จำนวน 5 จังหวัด) ประกอบด้วย จังหวัดบึงกาฬ เลย หนองคาย หนองบัวลำภู และอุดรธานี
- 2) พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (จำนวน 3 จังหวัด) ประกอบด้วย จังหวัดนครพนม มุกดาหาร และสกลนคร
- 3) พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (จำนวน 4 จังหวัด) ประกอบด้วย จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม และร้อยเอ็ด
- 4) พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 (จำนวน 4 จังหวัด) ประกอบด้วย จังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ และสุรินทร์
- 5) พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (จำนวน 4 จังหวัด) ประกอบด้วย จังหวัดยโสธร ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี

รูปที่ 1.1-3 พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. สรุปข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

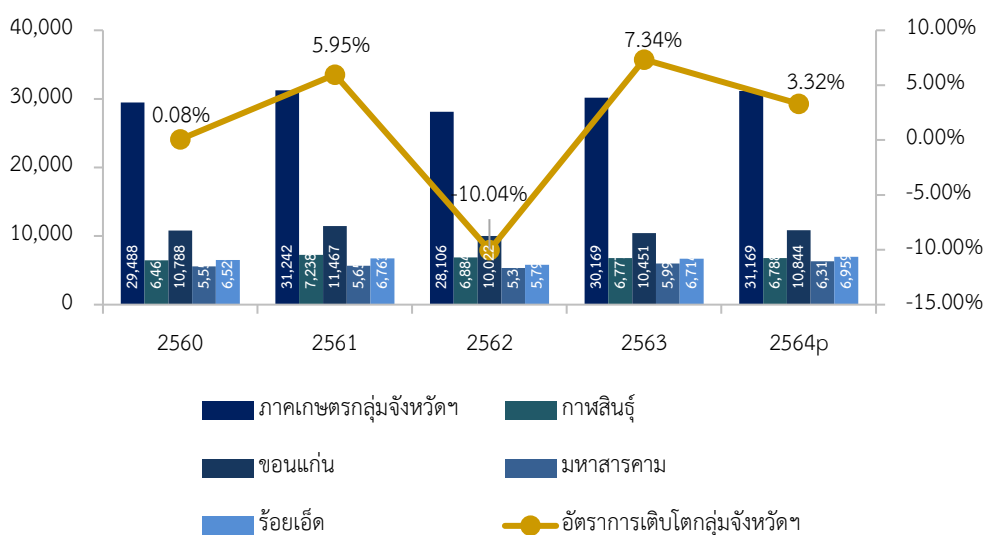
2.1 การเกษตรและผลิตภัณฑ์

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร ในปี พ.ศ. 2560 เท่ากับ 29,488 ล้านบาท โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็น 31,169 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 1.40 ต่อปี ดังตารางที่ 2.1-1 และรูปที่ 2.1-1

ตารางที่ 2.1-1 มูลค่าด้านการเกษตรกรรมของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง
ช่วงปี 2560 – 2564

หน่วย : ล้านบาท

สาขาการผลิต	2560	2561	2562	2563	2564p	อัตราการขยายตัวเฉลี่ย ช่วงปี 2560-2564
ภาคเกษตรของกลุ่มจังหวัดฯ	29,488	31,242	28,106	30,169	31,169	1.40%
ภาพสินค้า	6,463	7,238	6,884	6,777	6,788	1.24%
ขอนแก่น	10,788	11,467	10,022	10,451	10,844	0.13%
มหาสารคาม	5,557	5,654	5,322	5,992	6,311	3.23%
ร้อยเอ็ด	6,529	6,763	5,791	6,714	6,959	1.61%
อัตราการเติบโตของกลุ่มจังหวัดฯ	0.08%	5.95%	-10.04%	7.34%	3.32%	

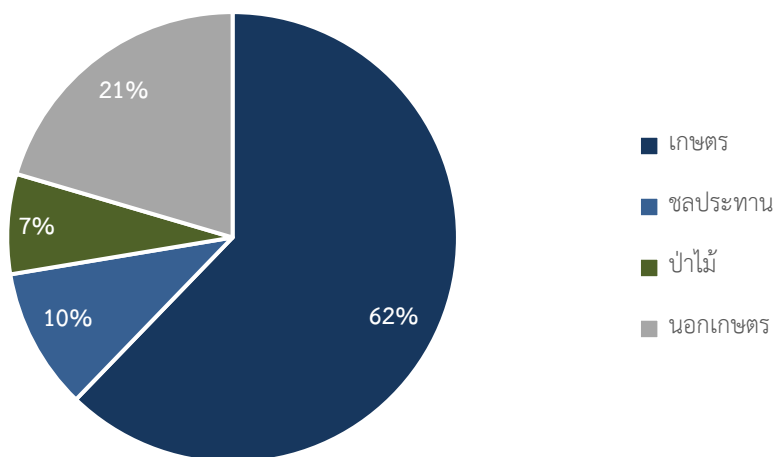
รูปที่ 2.1-1 สัดส่วนมูลค่าด้านการเกษตรกรรมของกลุ่มจังหวัด
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ช่วงปี 2560 – 2564

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีพื้นที่ทั้งสิ้น 35,080.28 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 19,639,918 ไร่ มีพื้นที่การเกษตร 13,644,035 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 62.23 ของพื้นที่กลุ่มจังหวัด พื้นที่ชลประทาน 2,225,259 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.15 ของพื้นที่กลุ่มจังหวัด พื้นที่ป่าไม้ 1,573,362 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.18 ของพื้นที่กลุ่มจังหวัด และพื้นที่นอกเกษตร 4,482,519 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 20.44 ของพื้นที่กลุ่มจังหวัด โดยมีครัวเรือนเกษตรกร 782,675 ครัวเรือน ดังตารางที่ 2.1-2

ตารางที่ 2.1-2 พื้นที่เกษตร ชลประทาน และป่าไม้ ของกลุ่มจังหวัด

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ปี พ.ศ. 2564

จังหวัด	ครัวเรือน เกษตรกร (ครัวเรือน)	พื้นที่ (ไร่)				พื้นที่ทั้งหมด
		เกษตร	ชลประทาน	ป่าไม้	นอกเกษตร	
ภาคเกษตรกลุ่มจังหวัดฯ	782,675	13,644,035	2,225,259	1,573,362	4,482,519	21,925,175
กาฬสินธุ์	172,577	2,832,890	559,475	464,706	1,044,120	4,901,191
ขอนแก่น	225,901	4,217,938	572,183	760,769	1,825,037	7,375,927
มหาสารคาม	164,536	2,878,573	455,817	133,663	356,203	3,824,256
ร้อยเอ็ด	219,661	3,714,634	637,784	214,224	1,257,159	5,823,801

รูปที่ 2.1-2 การใช้ประโยชน์พื้นที่ของกลุ่มจังหวัด
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ปี พ.ศ. 2564

2.1.1 ผลผลิตทางการเกษตร

ด้านเกษตรกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีพืชเศรษฐกิจหลักสำคัญ ได้แก่ ข้าวนาปี/ข้าวนาปรัง อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง และยางพารา โดยแบ่งออกเป็น พืชไร่ ได้แก่ ข้าว (ข้าวนาปี และข้าวนาปรัง) และมันสำปะหลัง และพืชสวน ได้แก่ ยางพารา อ้อยโรงงาน และน้ำมันปาล์ม

พืชไร่

1) ข้าว (ข้าวนาปีและข้าวนาปรัง) เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ในปี 2564 มีพื้นที่เพาะปลูกข้าว 3,503,816 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 5.83 เนื้อที่เก็บเกี่ยว 9,301,869 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 4.32 นอกจากนี้ ในปี 2564 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีผลผลิตต่อไร่/พื้นที่ปลูกรวม 352 กิโลกรัม/ไร่ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2563 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.90 โดยจังหวัดที่มีผลผลิตต่อไร่สูงที่สุดคือจังหวัดกาฬสินธุ์ (406 กิโลกรัม/ไร่) รองลงมาได้แก่ จังหวัดมหาสารคาม (360 กิโลกรัม/ไร่) จังหวัดร้อยเอ็ด (350 กิโลกรัม/ไร่) และจังหวัดขอนแก่น (311 กิโลกรัม/ไร่) ตามลำดับ

ตารางที่ 2.1-3 ภาพรวมพื้นที่เพาะปลูกข้าว เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิต/ไร่ ของกลุ่มจังหวัดฯ

จังหวัด/กลุ่มจังหวัด	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)		เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)		ผลผลิต (ตัน)		ผลผลิตต่อไร่/เนื้อที่ปลูก (กก./ไร่)	
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564
ทั้งประเทศ	69,779,604	71,355,345	67,314,347	68,568,434	30,977,600	31,140,782	444	436
ข้าวนาปี	62,437,542	63,012,636	60,093,788	60,261,293	26,423,822	25,830,336	423	410
ข้าวนาปรัง	7,342,062	8,342,709	7,220,559	8,307,141	4,553,778	5,310,446	620	637
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	39,893,516	40,557,935	38,195,311	38,702,300	13,904,238	13,420,761	349	331
ข้าวนาปี	38,593,847	38,684,085	36,908,959	36,842,965	13,190,334	12,353,057	342	319
ข้าวนาปรัง	1,299,669	1,873,850	1,286,352	1,859,335	713,904	1,067,704	549	570
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง	9,671,712	9,947,767	8,917,014	9,301,869	3,310,736	3,503,816	342	352
ข้าวนาปี	9,103,564	9,135,248	8,353,714	8,495,464	2,965,192	3,015,279	326	330
ข้าวนาปรัง	568,148	812,519	563,300	806,405	345,544	488,537	608	601
กาฬสินธุ์	1,799,530	1,776,584	1,771,295	1,730,185	740,279	720,597	411	406
ข้าวนาปี	1,506,892	1,510,293	1,481,973	1,464,902	553,665	549,215	367	364
ข้าวนาปรัง	292,638	266,291	289,322	265,283	186,614	171,382	638	644
ขอนแก่น	2,402,994	2,533,822	2,065,252	2,227,626	700,982	787,633	292	311
ข้าวนาปี	2,385,713	2,399,044	2,048,113	2,093,264	691,634	709,266	290	296
ข้าวนาปรัง	17,281	134,778	17,139	134,362	9,348	78,367	541	581
มหาสารคาม	2,151,617	2,298,901	2,058,139	2,160,999	758,866	826,932	353	360
ข้าวนาปี	2,115,175	2,126,180	2,021,963	1,988,590	737,839	723,924	349	340
ข้าวนาปรัง	36,442	172,721	36,176	172,409	21,027	103,008	577	596
ร้อยเอ็ด	3,317,571	3,338,460	3,022,328	3,183,059	1,110,609	1,168,654	335	350
ข้าวนาปี	3,095,784	3,099,731	2,801,665	2,948,708	982,054	1,032,874	317	333
ข้าวนาปรัง	221,787	238,729	220,663	234,351	128,555	135,780	580	569
สัดส่วนกลุ่มจังหวัดฯ ตอนกลาง ต่อ	24.24	24.53	23.35	24.03	23.81	26.11	98.21	106.44
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ								
ข้าวนาปี	23.59	23.62	22.63	23.06	22.48	24.41	95.30	103.36
ข้าวนาปรัง	43.71	43.36	43.79	43.37	48.40	45.76	110.72	105.52
สัดส่วนกลุ่มจังหวัดฯ ตอนกลาง ต่อ	13.86	13.94	13.25	13.57	10.69	11.25	77.11	80.71
ทั้งประเทศ								
ข้าวนาปี	14.58	14.50	13.90	14.10	11.22	11.67	76.96	80.52
ข้าวนาปรัง	7.74	9.74	7.80	9.71	7.59	9.20	98.06	94.46

ที่มา : สำนักเศรษฐกิจการเกษตร

2) มันสำปะหลัง เป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญที่ไทยเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ของโลก มีส่วนแบ่งการตลาดในการค้าโลกถึงร้อยละ 68 สามารถทำรายได้เข้าประเทศถึงปีละ 85,000 ล้านบาท โดยส่วนใหญ่จะส่งออกไปยังประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน มันสำปะหลังจึงเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญอีกชนิดหนึ่งของไทย ในปี 2564 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเนื้อที่เก็บเกี่ยวเพิ่มขึ้น เนื่องจากบางพื้นที่เกษตรกรได้ขยายปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังจากที่เก็บเกี่ยวข้าวนาปีเสร็จแล้ว ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น และมันสำปะหลังที่ปลูกในนาข้าวเป็นมันสำปะหลังระยะสั้นและเก็บเกี่ยวก่อนครบกำหนด

ในปี 2564 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีผลผลิตรวมมันสำปะหลัง 2,736,486 ตัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.78 ของผลผลิตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และร้อยละ 7.80 ของประเทศ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีผลผลิตรวม 2,436,585 ตัน คิดเป็นร้อยละ 12.31 ซึ่งปริมาณผลผลิตดังกล่าว โดยผลผลิตส่วนใหญ่มาจากจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีผลผลิตมากเป็นอันดับ 1 ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ปริมาณ 1,056,100 ตัน คิดเป็นร้อยละ 38.59 ของผลผลิตกลุ่มจังหวัดฯ รองลงมา ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น 876,223 ตัน จังหวัดมหาสารคาม 554,045 ตัน และจังหวัดนครพนม 250,118 ตัน ตามลำดับ

ตารางที่ 2.1-4 ภาพรวมพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ของกลุ่มจังหวัดฯ

จังหวัด/กลุ่มจังหวัด	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)		เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)		ผลผลิต (ตัน)		ผลผลิตต่อไร่/เนื้อที่ปลูก (กก./ไร่)	
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564
ทั่วประเทศ	9,439,009	10,919,014	8,918,250	10,406,314	28,999,122	35,094,485	3,072	3,214
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	5,337,074	6,080,383	4,957,392	5,733,595	16,253,447	19,863,491	3,045	3,267
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง	736,027	809,127	722,935	799,105	2,436,585	2,736,486	3,310	3,382
กาฬสินธุ์	274,692	296,494	271,433	294,142	971,296	1,056,100	3,536	3,562
ขอนแก่น	241,684	268,826	235,940	264,781	758,090	876,223	3,137	3,259
มหาสารคาม	156,248	172,625	152,859	169,540	488,907	554,045	3,129	3,210
ร้อยเอ็ด	63,403	71,182	62,703	70,642	218,292	250,118	3,443	3,514
สัดส่วนกลุ่มจังหวัดฯ ตอนกลาง ต่อภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	13.79	13.31	14.58	13.94	14.99	13.78	108.70	103.53
สัดส่วนกลุ่มจังหวัดฯ ตอนกลาง ต่อทั่วประเทศ	7.80	7.41	8.11	7.68	8.40	7.80	107.75	105.23

ที่มา : สำนักเศรษฐกิจการเกษตร

พืชสวน

3) ยางพารา เป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญของประเทศไทยที่มีการผลิตมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ของโลกซึ่งประเทศไทยถือว่าเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกอันดับหนึ่งของโลกจากสถานการณ์ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ถือว่าประเทศไทยยังคงเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจของยางพาราโดยประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกยางพารา มากเป็นอันดับ 2 ประมาณ 22.20 ล้านไร่ รองจากประเทศอินโดนีเซียโดยผลผลิตยางพาราส่วนใหญ่อยู่ที่ภาคใต้ รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคเหนือ

ปี 2564 ประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูกต้นยางพารา 24,466,804 ไร่ ลดลงจากในปี 2563 ที่มีพื้นที่เพาะปลูกต้นยางพาราที่ 24,753,253 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.16 ในปี 2564 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีผลผลิตรวมยางพารา 404,916 ตัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.50 ของผลผลิตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และร้อยละ 1.65 ของประเทศ ซึ่งมีแนวโน้มลดลงจากปี 2563 ที่มีผลผลิตรวม 407,826 ตัน คิดเป็นร้อยละ 0.71 ซึ่งปริมาณผลผลิตดังกล่าว โดยผลผลิตส่วนใหญ่มาจากจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีผลผลิตมากเป็นอันดับ 1 ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ปริมาณ 37,563 ตัน คิดเป็นร้อยละ 51.28 ของผลผลิตกลุ่มจังหวัดฯ รองลงมา ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด 19,327 ตัน จังหวัดขอนแก่น 14,774 ตัน และจังหวัดมหาสารคาม 1,580 ตัน ตามลำดับ

ตารางที่ 2.1-5 ภาพรวมพื้นที่เพาะปลูกยางพารา เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิต/ไร่ ของกลุ่มจังหวัดฯ

จังหวัด/กลุ่มจังหวัด	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)		เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)		ผลผลิต (ตัน)		ผลผลิตต่อไร่/เนื้อที่ปลูก (กก./ไร่)	
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564
ทั่วประเทศ	24,753,253	24,466,804	21,984,446	21,975,567	4,859,666	4,892,451	196	200
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	6,246,548	6,229,741	5,848,242	5,853,295	1,273,928	1,311,533	204	211
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง	407,826	404,916	380,106	377,458	71,032	73,244	174	181
กาฬสินธุ์	202,544	201,337	190,532	189,589	36,142	37,563	178	187
ขอนแก่น	86,998	86,407	80,798	80,101	14,500	14,774	167	171
มหาสารคาม	11,989	11,516	10,486	10,008	1,604	1,580	134	137
ร้อยเอ็ด	106,295	105,656	98,290	97,760	18,786	19,327	177	183
สัดส่วนกลุ่มจังหวัดฯ ตอนกลาง ต่อภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	6.53	6.50	6.50	6.45	5.58	5.58	85.40	85.92
สัดส่วนกลุ่มจังหวัดฯ ตอนกลาง ต่อทั่วประเทศ	1.65	1.65	1.73	1.72	1.46	1.50	88.72	90.46

ที่มา : สำนักเศรษฐกิจการเกษตร

4) ปาล์มน้ำมัน เป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญอีกชนิดหนึ่งของประเทศมีพื้นที่เพาะปลูกในปี 2564 จำนวน 6,296,151 ไร่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ปลูกในปี 2564 จำนวน 248,634 ไร่ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีเนื้อที่ยืนต้น 10,113 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.17 ของประเทศ และร้อยละ 4.34 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในปี 2564 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีเนื้อที่ให้ผลผลิตรวม 10,113 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ซึ่งมีเนื้อที่ให้ผลผลิตรวม 9,974 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.39 โดยเนื้อที่ให้ผลผลิตส่วนใหญ่มาจากจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีเนื้อที่ให้ผลผลิต 6,251 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 61.81 ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง รองลงมาได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด 1,917 ไร่ จังหวัดขอนแก่น 1,812 ไร่ และ จังหวัดมหาสารคาม 133 ไร่

ตารางที่ 2.1-6 ภาพรวมพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมัน เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิต/ไร่ ของกลุ่มจังหวัดฯ

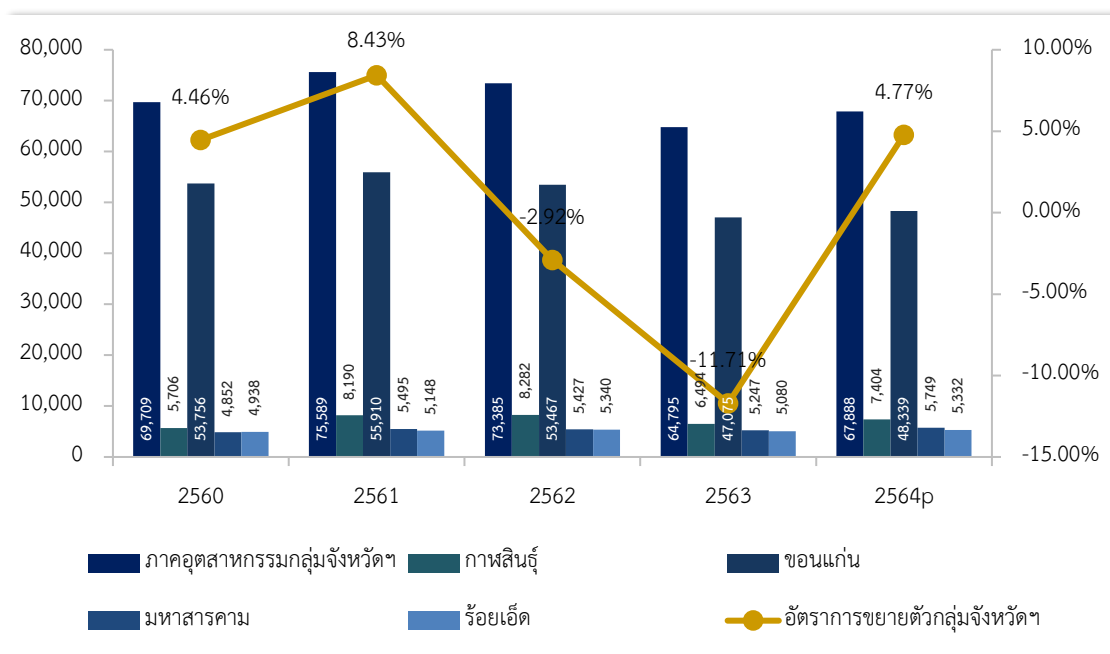
จังหวัด/กลุ่มจังหวัด	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)		เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)		ผลผลิต (ตัน)		ผลผลิตต่อไร่/เนื้อที่ปลูก (กก./ไร่)	
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564
ทั้งประเทศ	6,221,870	6,296,151	5,870,772	6,033,736	16,221,974	16,903,728	2,607	2,685
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	250,740	248,634	217,473	232,813	301,073	339,723	1,201	1,366
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง	10,523	10,510	9,974	10,113	12,673	13,032	1,204	1,240
กาฬสินธุ์	6,273	6,270	6,194	6,251	7,767	7,736	1,238	1,234
ขอนแก่น	1,926	1,942	1,812	1,812	2,269	2,352	1,178	1,211
มหาสารคาม	246	233	162	133	103	173	419	742
ร้อยเอ็ด	2,078	2,065	1,806	1,917	2,534	2,771	1,219	1,342
สัดส่วนกลุ่มจังหวัดฯ ตอนกลาง ต่อภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4.20	4.23	4.59	4.34	4.21	3.84	100.30	90.75
สัดส่วนกลุ่มจังหวัดฯ ตอนกลาง ต่อทั้งประเทศ	0.17	0.17	0.17	0.17	0.08	0.08	46.19	46.19

ที่มา : สำนักเศรษฐกิจการเกษตร

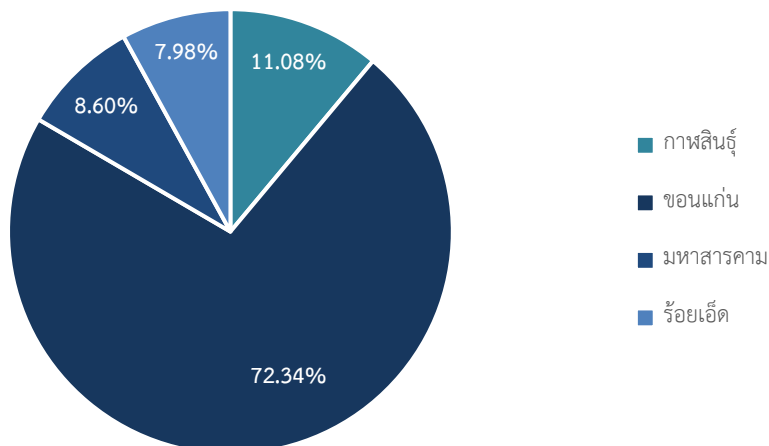
2.2 การอุตสาหกรรม

2.2.1 สภาพปัจจุบัน

ในปี 2563 ผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ภาคอุตสาหกรรม มีมูลค่า 96,013 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 23.41 ของ GPCP กลุ่มจังหวัด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีมูลค่าเป็นอันดับ 2 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีมูลค่าการผลิตภาคอุตสาหกรรมสูงสุด 134,813 ล้านบาท เมื่อพิจารณาจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่า จังหวัดขอนแก่น มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด สาขาอุตสาหกรรมสูงสุด เท่ากับ 67,618 ล้านบาท รองลงมาคือ จังหวัดกาฬสินธุ์ มหาสารคาม และ ร้อยเอ็ด ตามลำดับ

รูปที่ 2.1-3 ผลิตภัณฑ์ภาคอุตสาหกรรมของกลุ่มจังหวัด
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ช่วงปี พ.ศ. 2560 -2564

รูปที่ 2.1-4 สัดส่วนผลิตภัณฑ์ภาคอุตสาหกรรมของกลุ่มจังหวัด
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ปี พ.ศ. 2564

ในปี 2562 การลงทุนด้านอุตสาหกรรมในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีมูลค่าการลงทุนรวมเท่ากับ 170,908.41 ล้านบาท มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 5,427 โรงงาน และมีการจ้างแรงงานทั้งสิ้น 85,244 คน อุตสาหกรรมหลักที่เป็นฐานรายได้ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ที่มีการลงทุนมากที่สุด ได้แก่ อุตสาหกรรมกระดาษ และอุตสาหกรรมเครื่องดื่ม ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 2.2-1 ข้อมูลจำนวนโรงงาน เงินลงทุนและจำนวนคนงาน สาขาอุตสาหกรรม แยกรายจังหวัด

กลุ่มจังหวัด/จังหวัด	จำนวนโรงงาน (แห่ง)	ร้อยละ	จำนวนเงินลงทุน (ล้านบาท)	ร้อยละ	จำนวน แรงงาน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มจังหวัดฯ	5,427	100.00%	170,908.41	100.00%	85,244	100.00%
ภาพสินค้า	357	6.58%	19,558.61	11.44%	6,363	7.46%
ขอนแก่น	4,198	77.35%	123,583.00	72.31%	62,955	73.85%
มหาสารคาม	225	4.15%	11,477.42	6.72%	6,590	7.73%
ร้อยเอ็ด	647	11.92%	16,289.38	9.53%	9,336	10.95%

2.3 การค้า

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางเป็นกลุ่มจังหวัดฯ ที่ไม่มีชายแดน จึงมุ่งเน้นการพัฒนาการค้า การลงทุน การอุตสาหกรรม และการบริการ ในระบบเศรษฐกิจมูลค่าสูง SMEs Start up วิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจเพื่อสังคมมีศักยภาพ สามารถนำอัตลักษณ์ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชุมชนเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการ และสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีและเข้าถึงตลาดสมัยใหม่ โดยในปี 2561 สาขาขายส่งและขายปลีกรวมเท่ากับ 53,318 ล้านบาท มีการปรับตัวลดลงจากปี 2560 โดยมีวิสาหกิจชุมชนได้รับการจดทะเบียนขยายตัวอย่างต่อเนื่องในส่วนรายได้จากการจำหน่ายสินค้า OTOP ขยายตัวอย่างต่อเนื่องด้วยเช่นกันมีมูลค่ารวม 23,075 ล้านบาท และกำไรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในปี 2561 มีมูลค่ารวมเท่ากับ 39,498 ล้านบาท กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีจำนวนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับอนุมัติการจดทะเบียน ถึง 13,617 แห่งมากที่สุดในประเทศ

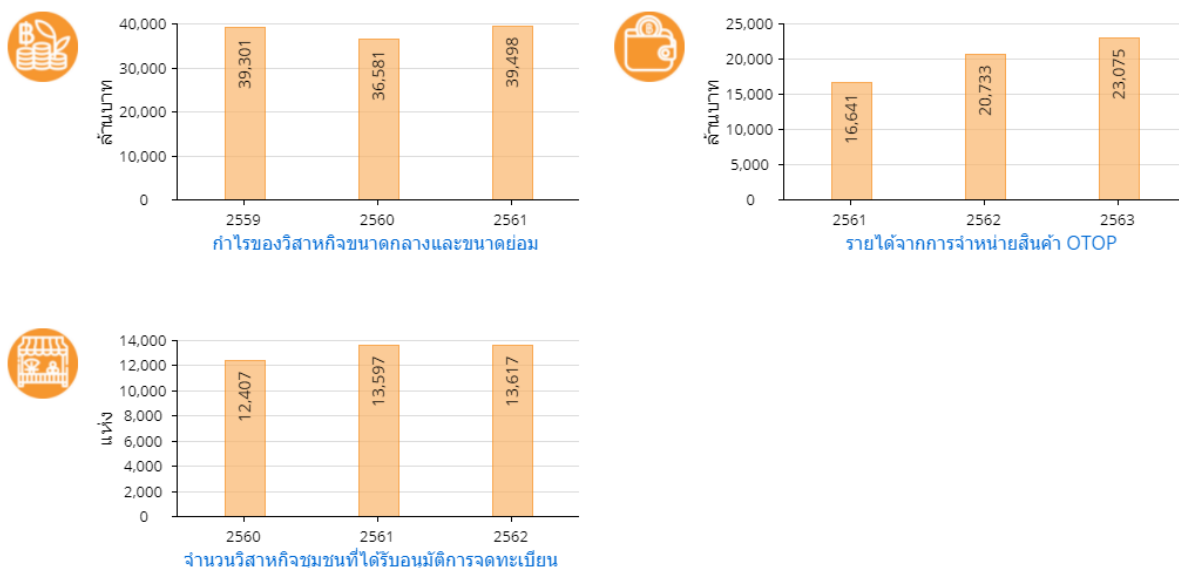
ตัวชี้วัดด้านการค้า และธุรกิจขนาดย่อม "กลุ่มจังหวัดตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง"

อันดับ	1	18	ตัวชี้วัดด้านการค้า และธุรกิจขนาดย่อม	ค่าเฉลี่ย	กลุ่มจังหวัดตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง		
					ค่าสถิติ	หน่วย	อันดับ
			(2561)กำไรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งหมดแบบปรมาณลูกโซ่	19.57	15.74	ร้อยละ	11
			(2563)อัตราเพิ่มของรายได้จากการจำหน่ายสินค้า OTOP	8.50	11.29	ร้อยละ	6
			(2562)จำนวนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับอนุมัติการจดทะเบียน	4,816	13,617	แห่ง	1
			(2561)สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งหมด แบบปรมาณลูกโซ่	6.09	2.23	ร้อยละ	15

กบ : ไม่มีข้อมูลตัวชี้วัด

- : ไม่มีการจัดอันดับของตัวชี้วัด

สรุปศักยภาพการค้า และธุรกิจขนาดย่อม "กลุ่มจังหวัดตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง"

รูปที่ 2.1-5 ภาพรวมด้านการค้าและธุรกิจขนาดย่อม
กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ปี 2559 - 2561

2.4 การท่องเที่ยว

2.4.1 สถานการณ์การท่องเที่ยวและรายได้

สถานการณ์ท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ในปี พ.ศ. 2564 มีผู้มาเยี่ยมเยือน จำนวน 2,136,437 คน เป็นชาวไทย 2,133,602 คน ต่างชาติ 2,835 คน ลดลงจากปี 2563 ร้อยละ 51 มีรายได้จากการท่องเที่ยว 4,051 ล้านบาท ลดลงจากปี 2563 ร้อยละ 61.80 จากสถานการณ์ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) จังหวัดที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุดคือ จังหวัดขอนแก่น รองลงมาคือ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 2.4-1 ข้อมูลการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดระหว่างปี พ.ศ.2562 – 2564

รายการ	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564
จำนวนผู้เยี่ยมเยือน (คน)	7,723,381	4,352,392	2,136,437
- ไทย	7,623,448	4,331,955	2,133,602
- ต่างชาติ	99,933	20,437	2,835
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	22,002	10,614	4,051
จำนวนห้องพัก (ห้อง)	15,289	15,123	16,439
อัตราการเข้าพัก (ร้อยละ)	51.00	29.50	14.43

2.4.2 สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของกลุ่มจังหวัด

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทสันตนาการและบันเทิง อาทิ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ พระธาตุยาคู พิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ พระพุทธสถานภูโปเมืองฟ้าแดดสงยาง หาดดอกเกด เชื่อนลำปาว หมู่บ้านวัฒนธรรมโนนสง่า พิพิธภัณฑ์สิรินธร เป็นต้น จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ พระธาตุขามแก่น พระมหาธาตุแก่นนครปราสาทเปือยน้อย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์และซากไดโนเสาร์ อ.ภูเวียง ผ้าไหมมัดหมี่ อ.ชนบท อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน อุทยานแห่งชาติน้ำพอง อุทยานแห่งชาติภูเวียง อุทยานแห่งชาติภูเก้า - ภูพานคำ เชื่อนอุบลรัตน์ จุดชมวิวหินช้างสี เป็นต้น จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ พระธาตุนาดูน พิพิธภัณฑ์นครจำปาศรี วัดหนองหูลิงเขตห้ามล่าสัตว์ป่าดงลำพันวนอุทยานโกสัมพีสะพานไม้แกดำ อุทยานมัจฉาโขงกุดหวาย เป็นต้น และจังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ บึงพลาญชัย พระมหาเจดีย์ชัยมงคล วนอุทยานผาน้ำย้อย ปรากฏ์ ภูพระโกนาภูเก้าสิงห์ หุ่นกลาร้องให้เป็นต้นและหอโหวด 101 เป็นต้น โดยสรุปสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญได้ ดังนี้

ตารางที่ 2.4-2 แหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

จังหวัดกาฬสินธุ์	จังหวัดขอนแก่น	จังหวัดมหาสารคาม	จังหวัดร้อยเอ็ด
- อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำ - พระธาตุยาคู - พิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ - พระพุทธสถานภูโปเมืองฟ้าแดดสูงยาง - หาดดอกเกด - เขื่อนลำปาว - หมู่บ้านวัฒนธรรมโนนสง่า - พิพิธภัณฑ์สิรินธร	- พระธาตุขามแก่น - พระมหาธาตุแก่นนคร - ปราสาทเปือยน้อย - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ - พิพิธภัณฑ์และซากไดโนเสาร์ - ผ้าไหมมัดหมี่ - อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน - อุทยานแห่งชาติน้ำพอง - อุทยานแห่งชาติภูเวียง - อุทยานแห่งชาติภูเก้า - ภูพานคำ - เขื่อนอุบลรัตน์ - จุดชมวิวหินช้างสี	- พระธาตุนาดูน - พิพิธภัณฑ์นครจำปาศรี - วัดหนองหูลิงเขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูลำพันวนอุทยานโกสัมพี - สะพานไม้แกดำ อุทยานมัจฉาโขงกุดหวาย	- บึงพลาญชัย - พระมหาเจดีย์ชัยมงคล - วนอุทยานผาน้ำย้อย - ปราสาทภู - ภูพระโกนาภูเก้าสิงห์ - ทุ่งกุลาร้องไห้ - หอโหวด 101

ที่มา : กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

3. โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

3.1 โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมในปัจจุบัน

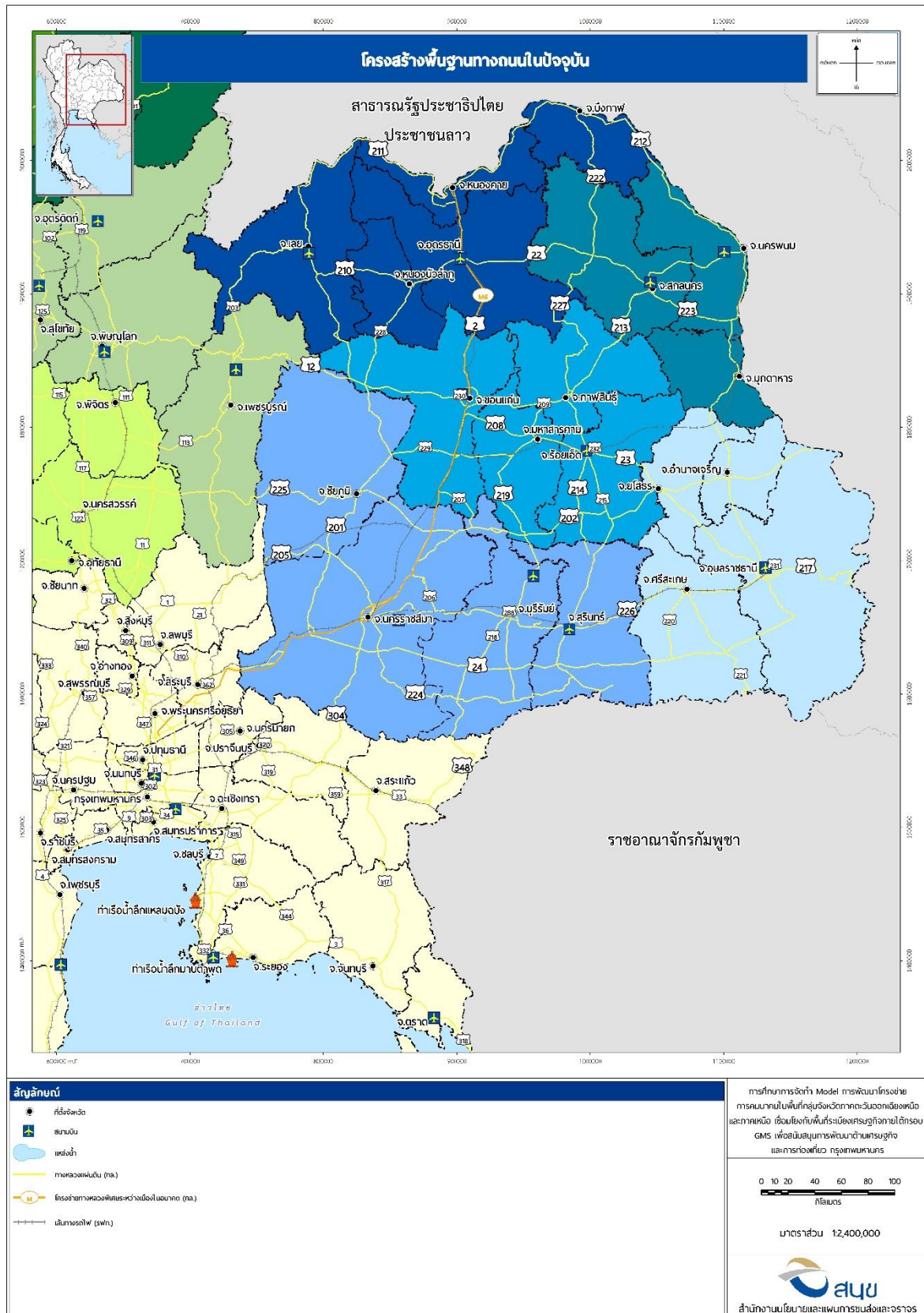
3.1.1 ทางถนน

ระบบคมนาคมทางถนนของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีโครงข่ายถนนที่เชื่อมระหว่างกลุ่มและภายในกลุ่มจังหวัดที่สำคัญ ได้แก่

1) ทางหลวงหมายเลข 2 ถนนมิตรภาพ เป็นหนึ่งในทางหลวงสายประธานของประเทศไทย มีจุดต้นทางที่ จุดตัดทางแยกทางหลวงหมายเลข 1 จังหวัดสระบุรี และสิ้นสุดที่ บริเวณด่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยวิ่งผ่านจังหวัด สระบุรี-นครราชสีมา-ขอนแก่น-อุดรธานี-หนองคาย มีระยะทางรวม 495.409 กิโลเมตร

2) ทางหลวงหมายเลข 12 สายแม่สอด (เขตแดน)-มุกดาหาร ที่เชื่อมระหว่างภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีจุดต้นทางที่ สะพานมิตรภาพไทย-พม่า อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และสิ้นสุดที่ อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยวิ่งผ่านจังหวัด ตาก-สุโขทัย-พิษณุโลก-เพชรบูรณ์-ขอนแก่น-กาฬสินธุ์-สกลนคร-มุกดาหาร มีระยะทางรวม 793.391 กิโลเมตร ซึ่งเป็นเส้นทางที่เชื่อมระหว่างเมืองมาะลำเลิง สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า และเมืองดานัง ในโครงการแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor – EWEC)

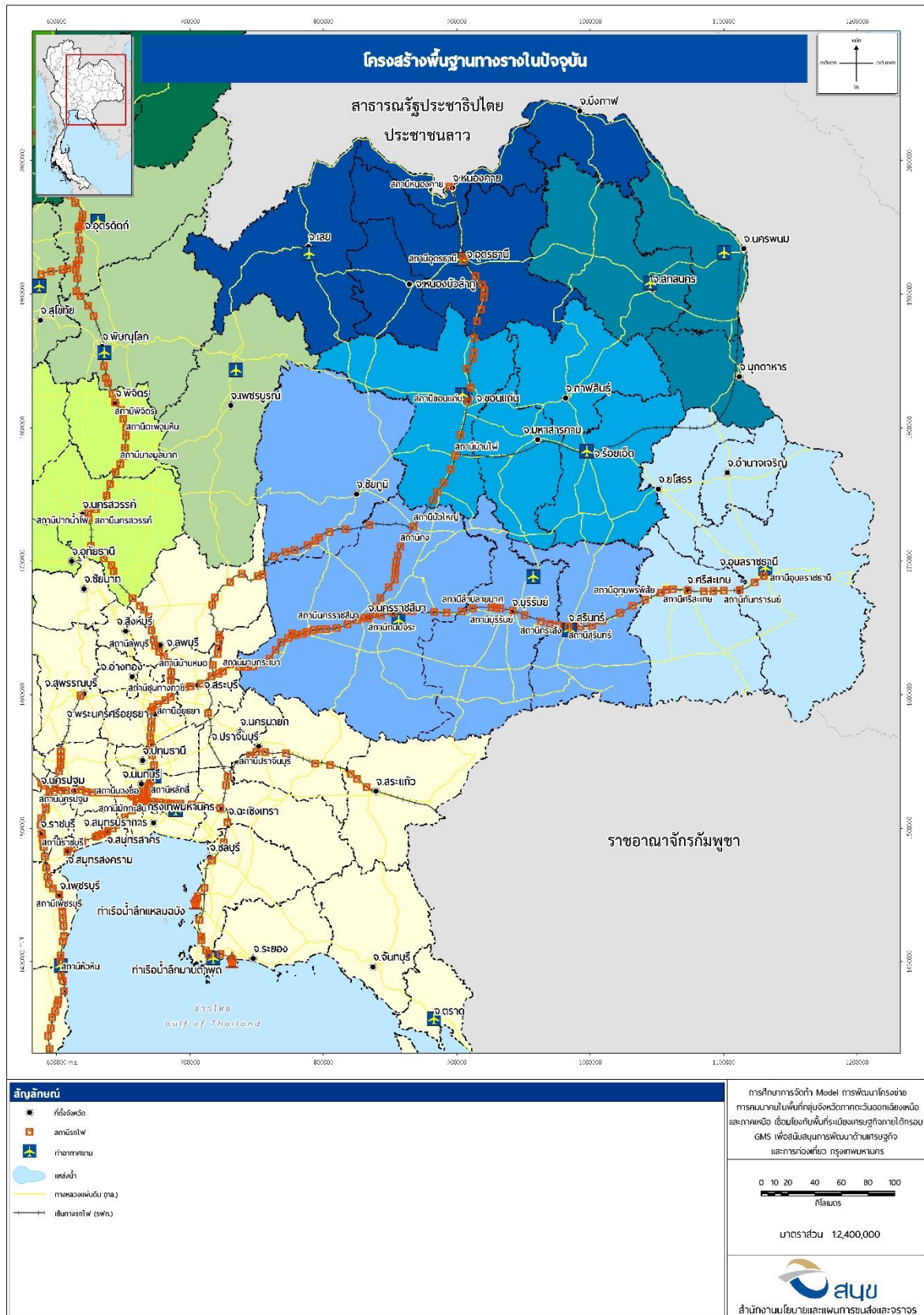
- 3) **ทางหลวงหมายเลข 23** สายบ้านไผ่ – อุบลราชธานี มีจุดต้นทางที่ จุดตัดกับทางหลวงหมายเลข 2 อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น และสิ้นสุดที่ จุดตัดทางแยกทางหลวงหมายเลข 212 อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยวิ่งผ่านจังหวัด ขอนแก่น-มหาสารคาม-ร้อยเอ็ด-ยโสธร-อุบลราชธานี มีระยะทางรวม 278.752 กิโลเมตร
- 4) **ทางหลวงหมายเลข 202** สายชัยภูมิ-เขมราฐ มีจุดเริ่มต้นที่ สี่แยกโรงต้ม อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ และสิ้นสุดที่ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี โดยวิ่งผ่านจังหวัด ชัยภูมิ-นครราชสีมา-บุรีรัมย์-มหาสารคาม-ร้อยเอ็ด-ยโสธร-อำนาจเจริญ-อุบลราชธานี มีระยะทางรวม 380.653 กิโลเมตร
- 5) **ทางหลวงหมายเลข 208** สายท่าพระ – มหาสารคาม มีจุดเริ่มต้นที่ จุดตัดทางแยกทางหลวงหมายเลข 2 ตำบลท่าพระ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น และสิ้นสุดที่ ตัวเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยวิ่งผ่านจังหวัด ขอนแก่น-มหาสารคาม มีระยะทางรวม 56.233 กิโลเมตร
- 6) **ทางหลวงหมายเลข 213** สายมหาสารคาม-สกลนคร มีจุดต้นทางที่ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม และสิ้นสุดที่ จุดตัดทางแยกทางหลวง 241 อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยวิ่งผ่านจังหวัด มหาสารคาม-กาฬสินธุ์-สกลนคร มีระยะทางรวม 114.296 กิโลเมตร
- 7) **ทางหลวงหมายเลข 214** สายกาฬสินธุ์-ช่องจอม มีจุดเริ่มต้นที่ เขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ และสิ้นสุดที่ ด่านพรมแดนช่องจอม อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ที่เชื่อมต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชา โดยวิ่งผ่านจังหวัด กาฬสินธุ์-ร้อยเอ็ด-สุรินทร์ มีระยะทางรวม 252.428 กิโลเมตร

รูปที่ 3.1-1 โครงสร้างพื้นฐานทางถนนในปัจจุบัน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.1.2 ทางราง

ระบบคมนาคมทางรางของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ประกอบด้วย 2 เส้นทาง ได้แก่ (1) เส้นทางรถไฟสายนครราชสีมา - หนองคาย (ทางแยกจากชุมทางถนนจิระ - หนองคาย) ซึ่งมีการเดินทางผ่านจังหวัด นครราชสีมา-ขอนแก่น-อุดรธานี-หนองคาย และสุดปลายทางที่สถานีรถไฟท่านาแล้ง สปป.ลาว โดยในปัจจุบันได้พัฒนาเป็นรถไฟรางคู่ ซึ่งมีระยะทาง 628 กิโลเมตร ทั้งหมด 49 สถานี และ (2) เส้นทางรถไฟทางคู่สายใหม่เชื่อมบ้านไผ่ (ขอนแก่น) – นครพนม ซึ่งปัจจุบันอยู่ในสถานะกำลังก่อสร้าง ที่มีจุดเริ่มต้นอยู่ที่ชุมทางบ้านหนองแวงไร่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีการเดินทางผ่านจังหวัด ขอนแก่น-มหาสารคาม-ร้อยเอ็ด-ยโสธร-มุกดาหาร-นครพนม ไปสิ้นสุดที่สถานีสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 3 จังหวัดนครพนม และจะเชื่อมต่อกับสปป.ลาวที่แขวงสะหวันนะเขตและคำม่วน มีระยะทาง 355 กิโลเมตร โดยรถไฟสายนี้อยู่ในโครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษเชื่อมรถไฟระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) และเชื่อมโยงระหว่างเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดนครพนม

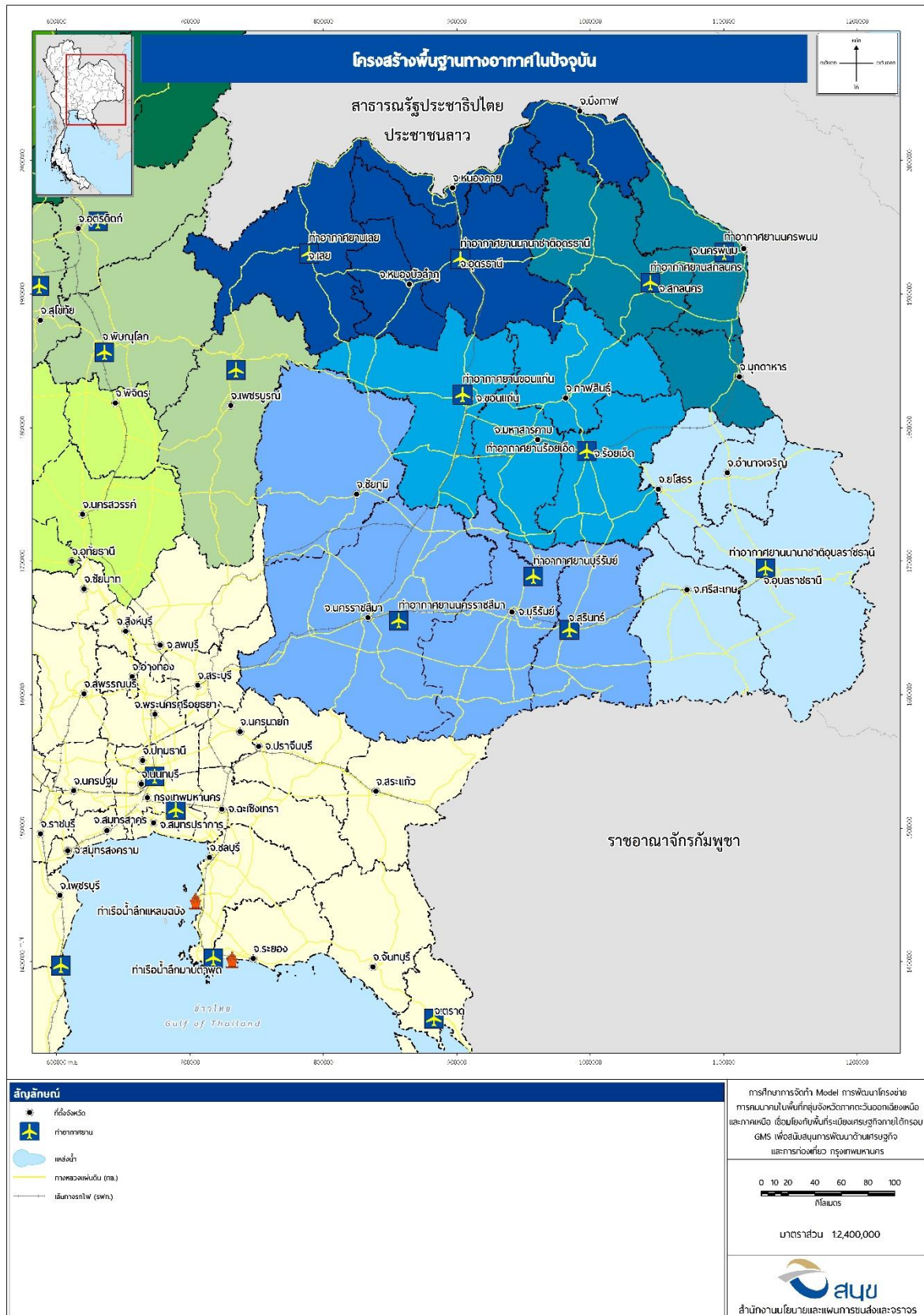
รูปที่ 3.1-2 โครงสร้างพื้นฐานทางรางในปัจจุบัน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.1.3 ทางน้ำ

ระบบคมนาคมทางน้ำของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ประกอบด้วยแม่น้ำจำนวน 1 แห่ง ได้แก่ (1) แม่น้ำชี มีต้นน้ำที่เขาค้อในเขตอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ แล้วไหลผ่าน ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด ยโสธรแล้วไปรวมกับแม่น้ำมูลที่เส้นแบ่ง เขตอำเภอเขื่องใน กับอำเภวารินชำราบ โดยการขนส่งทางน้ำภายในบริเวณพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีปริมาณน้อยมากเมื่อเทียบกับการขนส่งด้านอื่น ๆ เนื่องจากข้อจำกัดทางลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง ความตื้นและความแคบของลำน้ำ รวมถึงเส้นทางที่คดเคี้ยวจึงไม่เป็นที่นิยมในระบบคมนาคมขนส่งภายในประเทศ จึงเป็นการใช้เพื่อการเกษตรกรรม และการท่องเที่ยวเป็นหลัก ท่าเรือที่อยู่ตั้งอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางเป็นในเชิงท่องเที่ยวและเกษตรกรรมตามเขื่อนกักเก็บน้ำต่าง ๆ

3.1.4 ทางอากาศ

ระบบคมนาคมทางอากาศของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีท่าอากาศยานจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ (1) ท่าอากาศยานพาณิชย์ ท่าอากาศยานนานาชาติขอนแก่น (Khonkaen Airport) ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยผู้โดยสารจังหวัดใกล้เคียงสามารถเข้าถึงได้โดยทางถนนทางหลวงในสายต่าง ๆ เช่น ทางหลวงหมายเลข 2 และ 12 เป็นต้น และทางรถไฟบนเส้นทางรถไฟสายนครราชสีมา-หนองคาย เข้ามายังตัวเมืองจังหวัดขอนแก่นแล้วเดินทางไปยังสนามบิน ปัจจุบันมีสายการบินให้บริการ 6 สายการบิน ประกอบด้วย Thai Airways, Thai Smile , Nok Air, Thai Vietjet Air, Thai AirAsia และ Thai Lion Air เป็นต้น และ (2) ท่าอากาศยานพาณิชย์ ท่าอากาศยานร้อยเอ็ด (Roiet Airport) ตั้งอยู่ที่อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยผู้โดยสารจังหวัดใกล้เคียงสามารถเข้าถึงได้โดยทางถนนทางหลวงในสายต่าง ๆ เช่น ทางหลวงหมายเลข 23, 214, 215 และ 2044 เป็นต้น ซึ่งมีเพียง 1 สายการบินที่ให้บริการคือ Thai AirAsia

รูปที่ 3.1-3 โครงสร้างพื้นฐานทางอากาศในปัจจุบัน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

4.1 สรุปภาพรวมของกลุ่มจังหวัด

4.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ที่ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 25 - 17 องศาเหนือและเส้นแวงที่ 101 - 103 องศาตะวันออก ซึ่งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือห่างจากกรุงเทพมหานคร 445 กิโลเมตร ขนาดพื้นที่มีพื้นที่ของกลุ่มจังหวัดรวม ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม และร้อยเอ็ด รวม 31,423.87 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 6.18 ของพื้นที่ประเทศร้อยละ 18.61 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยจังหวัดขอนแก่น มีพื้นที่มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ และจังหวัดมหาสารคาม ตามลำดับ กลุ่มจังหวัดฯ ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำชีที่อยู่ตอนกลางของพื้นที่และที่ราบลุ่มแม่น้ำมูลซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของพื้นที่ โดยทางทิศตะวันตกและทิศเหนือจะมีสภาพเป็นภูเขาเทลาดมาทางทิศตะวันออก และมีอาณาเขต ดังนี้ ๆ เช่น ทางหลวงหมายเลข 23, 214, 215 และ 2044 เป็นต้น ซึ่งมีเพียง 1 สายการบินที่ให้บริการคือ Thai AirAsia

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดเลย จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดสกลนคร
- ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดนครราชสีมา
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดยโสธร
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดเพชรบูรณ์

4.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยรวมเป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำชีประมาณ ร้อยละ 80 ของพื้นที่กลุ่มจังหวัด ลักษณะของพื้นที่จะอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 200 เมตร และเทลาดจากทางทิศตะวันตกไปสู่ทางทิศตะวันออกด้านทิศเหนือและทิศตะวันตก ลักษณะของพื้นที่จะเป็นพื้นที่ภูเขาที่สำคัญ ได้แก่ เทือกเขาภูพานทางตอนเหนือของจังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนทางทิศตะวันตก ประกอบด้วย เทือกเขาภูเก้า - ภูพานคำ เทือกเขาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูเวียง อุทยานแห่งชาติภูผามาน อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย อุทยานแห่งชาติน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ และเทือกเขาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งกระมัง จังหวัดชัยภูมิ

4.1.3 จุดแข็ง และจุดอ่อน ของพื้นที่กลุ่มจังหวัด (SWOT)

4.1.3.1 จุดแข็ง (Strengths)

- 1) ภูมิศาสตร์ตั้งอยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) ที่ผ่านมาได้ดำเนินการก่อสร้างทางหลวงหมายเลข 12 กาฬสินธุ์-นาไคร้ แล้วเสร็จตามแนว โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภาคน้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) เป็น ศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ เชื่อมต่อกับพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ และประเทศเพื่อนบ้าน
- 2) มีความแข็งแกร่งในภาคอุตสาหกรรม (การผลิต) การเกษตร และภาคการบริการ (การศึกษา)
- 3) มีสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร อยู่ที่ร้อยละ 69.95 มากที่สุดใน 18 กลุ่ม จังหวัด และ เป็นฐานการผลิตพืชอาหารและพืชพลังงานทดแทนของประเทศ (ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง) ที่สามารถ แปรรูปไปสู่อาหารและพลังงานทดแทน
- 4) ผลิตภัณฑ์กลุ่มจังหวัดได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) เช่น ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้, ข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์, ข้าวทับทิมชุมแพ ผ้าไหมแพรวากาฬสินธุ์และผ้าไหมมัดหมี่ชนบท
- 5) มีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่สามารถเป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่ ได้แก่ เขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัด ขอนแก่น และเขื่อนลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์
- 6) มีจำนวนฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม GAP จำนวน 1,722 ฟาร์ม และมีโรงงาน/ ผลิตสินค้า เกษตรและอาหารที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GMP/HACCP จำนวน 33 แห่ง เป็น ฐานการผลิต อุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร เช่น อาหาร และเครื่องสำอาง เป็นต้น
- 7) มีโรงงานขนาดใหญ่แปรรูปพืชเศรษฐกิจหลักจำนวนมาก และมีสินค้าเกษตรหลากหลาย เป็นโอกาสใน การพัฒนาต่อยอดอุตสาหกรรมเกษตรมากขึ้น
- 8) มีประชากรวัยแรงงานเพียงพอและเป็นแหล่งผลิตแรงงานเป็นที่ยอมรับของผู้ประกอบการทั่วไป
- 9) มีความพร้อมด้านปัจจัยเพื่อรองรับการลงทุน เช่น การเป็นศูนย์กลางการศึกษาศูนย์บริการทาง การแพทย์และสาธารณสุข และมีศูนย์ราชการระดับภาค การเงินและธุรกิจตลอดจน เป็นศูนย์กลาง ของการส่งเสริมการลงทุน

- 10) มีจำนวนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับอนุมัติการจดทะเบียน ถึง 13,617 แห่ง มากที่สุดใน 18 กลุ่มจังหวัด
- 11) มีแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เช่นการท่องเที่ยว ก่อนยุค ประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นแหล่งไดโนเสาร์กินพืชที่สมบูรณ์ที่สุดในประเทศไทย บริเวณ อำเภอกุเวียง อำเภอกุเวียงเก่าจังหวัดขอนแก่น และ บริเวณภูมู่ข้าว อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งจังหวัด ขอนแก่นได้ยื่นความจำนงค์ต่อคณะกรรมการส่งเสริมการอนุรักษ์ แหล่งธรณีวิทยาและจัดตั้งอุทยานธรณี และผ่านการประเมินและได้รับการประกาศรับรอง เป็นอุทยานธรณีระดับประเทศ และกำลังก้าวสู่การเป็นอุทยานธรณีโลกของยูเนสโก
- 12) จังหวัดขอนแก่นที่ได้รับการจัดตั้งให้เป็น Smart City MICE City Medical hub และ หัตถกรรมโลก แห่งผ้ามัดหมี่ (Word Craft City for Ikat (Mudmee))
- 13) มีการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศทางการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่จะผลักดันให้เป็น เวชนคร (Medico polis)
- 14) อัตราเพิ่มของการเจ็บป่วยด้วย 5 โรคไม่เรื้อรังที่สำคัญ ร้อยละ 1.83 เพิ่มขึ้นน้อยสุดใน 18 กลุ่มจังหวัด

4.1.3.2 จุดอ่อน (Weaknesses)

- 1) ผลผลิตสินค้าเกษตรสำคัญ (ข้าว อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง) เฉลี่ยต่อไร่ยังคงอยู่ในอัตรา ต่ำกว่า ค่าเฉลี่ย
- 2) สัดส่วนหมู่บ้านที่มีน้ำใช้เพื่อการเกษตรเพียงพอตลอดทั้งปี อยู่ที่ร้อยละ 37.79 อยู่ในอันดับ สุดท้ายของประเทศ
- 3) สัดส่วนหนี้สินต่อรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาก
- 4) การเพิ่มมูลค่าจากการแปรรูปผลผลิตทางเกษตรยังไม่หลากหลาย และยังเป็นการแปรรูป ขั้นต้น
- 5) พื้นที่ชลประทานยังมีน้อยเพียงร้อยละ 16.38 และขาดการจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ การ ส่งและ กระจายน้ำเข้าสู่แปลงไร่นายังไม่ทั่วถึงได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และไม่สามารถ เชื่อมโยงต่อเนื่อง ทั้ง 4 จังหวัด
- 6) การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพในการผลิตและขนส่งยังอยู่ในระดับต่ำ
- 7) กำไรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งหมดแบบปริมาณ ลูกโซ่ยัง ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ เนื่องจากความสามารถในการเพิ่มประสิทธิภาพการ ผลิตของ SMEs และ การขยายการตลาดยังไม่เข้มแข็งและแข่งขันได้

- 8) สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม ต่อมูลค่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งหมดแบบปริมาณลูกโซ่ ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ย
- 9) ผู้ประกอบการธุรกิจเพิ่งเกิดใหม่ (Startup) ยังมีน้อยและยังไม่มีกรอบแบบระบบนิเวศธุรกิจ (Ecosystems) เพื่อสร้างผู้ประกอบการแห่งอนาคตในกลุ่มจังหวัดอย่างเป็นรูปธรรม
- 10) แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่ได้มาตรฐานและครบวงจร และขาดการเชื่อมโยงเส้นทาง การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัด
- 11) รายได้การท่องเที่ยวยังกระจุกตัวในจังหวัดขอนแก่นถึงร้อยละ 80
- 12) คะแนนเฉลี่ยสติปัญญา (IQ) เด็กนักเรียนไทย ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยและอยู่ในลำดับ 15 ของกลุ่มจังหวัด และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (O-net) ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยและอยู่ใน ลำดับ 14 ของกลุ่มจังหวัด และสัดส่วนนักเรียนด้อยโอกาสต่อนักเรียนทั้งหมด ร้อยละ 77.2 อันดับที่ 17 ของ 18 กลุ่มจังหวัด
- 13) รายได้เฉลี่ยครัวเรือน 19,838 บาท/เดือน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่ 23,359 บาท/เดือน อยู่ในอันดับ 15 ของกลุ่มจังหวัด
- 14) ปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำยังสูง (ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ปี 2562 เพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 0.417)
- 15) สัดส่วนผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ลำพังคนเดียว ร้อยละ 8.88 อยู่ในอันดับ 11 จาก 18 กลุ่มจังหวัด
- 16) สัดส่วนแรงงานนอกระบบที่อยู่ในระบบประกันสังคมต่อกำลังแรงงานทั้งหมดต่ำกว่าค่าเฉลี่ย
- 17) อัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุบนท้องถนนยังสูง (ต่อประชากรแสนคน ค่าสถิติอยู่ที่ 14.10 อยู่ในอันดับที่ 16 จาก 18 กลุ่มจังหวัด)
- 18) สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่จังหวัดต่ำ (ร้อยละ 8.17 อยู่ในอันดับที่ 17 จาก 18 กลุ่มจังหวัด)
- 19) จำนวนระบบพยากรณ์และอุปกรณ์เตือนภัยล่วงหน้ายังมีน้อยและไม่ครอบคลุมในทุกพื้นที่ (ค่าสถิติ จำนวน 34 ชิ้น น้อยกว่าค่าเฉลี่ย (173 ชิ้น) อยู่ในอันดับที่ 15 จาก 18 กลุ่มจังหวัด)
- 20) ปัญหาน้ำท่วมน้ำแล้งซ้ำซากในลุ่มน้ำชี และลุ่มน้ำสาขาในพื้นที่กลุ่มจังหวัด
- 21) ปัญหาฝุ่น ควนจากการเผาเศษวัสดุทางการเกษตร

4.1.3.3 โอกาส (Opportunities)

- 1) มีโครงการพัฒนาการขนส่งทางรางในพื้นที่กลุ่มจังหวัด ได้แก่ โครงการรถไฟทางคู่ ขอนแก่น-หนองคาย โครงการรถไฟทางคู่สายใหม่ บ้านไผ่-มหาสารคาม-ร้อยเอ็ด-มุกดาหาร-นครพนม โครงการรถไฟความเร็วสูง กรุงเทพฯ – หนองคาย เฟส 2 เส้นทางโคราช-หนองคาย
- 2) มีโครงการพัฒนาท่าอากาศยานขอนแก่น และร้อยเอ็ดให้สามารถรองรับอัตราการเติบโตของจำนวน ผู้โดยสารและจำนวนเที่ยวบินเพิ่มมากขึ้น
- 3) มีนโยบายพัฒนาระบบโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาคในโครงการพัฒนาท่าเรือบก (Dry Port) ของการทำเรือแห่งประเทศไทยบริเวณอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โครงการก่อสร้างระบบท่อขนส่งน้ำมันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมทั้งคลังน้ำมัน ในพื้นที่อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเมื่อระบบแล้วเสร็จจะสามารถลดปริมาณการขนส่งน้ำมันทางรถบรรทุกลงไปจำนวนประมาณ 200,000 เที่ยวต่อปี คิดเป็นการประหยัดเชื้อเพลิงในการขนส่งลงไปได้กว่า 21 ล้านลิตร
- 4) มีการส่งเสริมสนับสนุนระบบการขนส่งทางรางและอุตสาหกรรมอากาศยาน เทคโนโลยีอวกาศให้เป็น อุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนเข้าสู่ประเทศที่มีรายได้สูง
- 5) การเปิดใช้เส้นทางโครงการรถไฟความเร็วปานกลางระหว่าง สปป.ลาว-จีน ในวันที่ 2 ธันวาคม 2564 โอกาสที่นักท่องเที่ยวชาวจีนจะเข้ามาใน สปป.ลาวก็มีสูงขึ้น และอาจจะขยายไปยังประเทศใกล้เคียงได้ง่ายขึ้น
- 6) แนวคิดการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่ให้ความสำคัญการสินค้าและบริการที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น Zero Waste Zero loss เกิดความต้องการสินค้า เกษตรปลอดภัย เป็นการเพิ่มโอกาสให้กับสินค้าเกษตรของกลุ่มจังหวัด
- 7) ส่งเสริมเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green economy)
- 8) นโยบายส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน จากเอธานอลเปมันการเพิ่มโอกาสการผลิตสินค้าเกษตร ประเภทพืชพลังงานโดยเฉพาะอ้อยและมันสำปะหลัง และพลังงานจากลม แสงอาทิตย์ และชีวมวล
- 9) นโยบายส่งเสริมให้เกษตรกรมีทักษะเป็นผู้ประกอบการมากขึ้น (Smart Farmers - Start up) ส่งเสริมการพัฒนาเกษตรมาตรฐานสูง และการส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร
- 10) ระบบตลาดและระบบขนส่งสินค้าในปัจจุบันเอื้อต่อการประกอบธุรกิจในระบบเศรษฐกิจดิจิทัล

- 11) นโยบายการจัดการพื้นที่เมืองและชุมชนมุ่งสู่การเป็นเมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- 12) พลังของคนรุ่นใหม่ ในการสร้างความเปลี่ยนแปลงสังคม โดยใช้เทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อในการสร้างนวัตกรรมในรูปแบบต่างๆ ในด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 13) การกลับคืนของแรงงานคืนถิ่นจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ที่ทำให้กลุ่มจังหวัดมีแรงงานคุณภาพ แรงงานชั้นสูง และความหลากหลายของสาขามา เพื่อร่วมเป็นพลังขับเคลื่อนกลุ่มจังหวัดเพิ่มมากขึ้น
- 14) การเปลี่ยนแปลงหลังยุคโควิด - 19 มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ความเป็นปกติใหม่ (new normal) เป็นโอกาสในการสร้างธุรกิจใหม่และการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานและการท่องเที่ยวพักผ่อน เป็นแบบ Workation
- 15) นโยบายส่งเสริมหลักสิทธิมนุษยชน สร้างความเท่าเทียมกันในทุกมิติ ส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ LGBTQ+

4.1.3.4 อุปสรรค (Threats)

- 1) ปัญหาราคาสินค้าภาคการเกษตรไม่มีเสถียรภาพ และมีการปรับราคาปัจจัยการผลิตให้สูงขึ้น
- 2) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก ทำให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ (น้ำท่วม ฝนแล้ง) ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการผลิตสินค้าเกษตร และส่งผลกระทบต่อทรัพยากรป่าไม้และแหล่งน้ำ
- 3) การเปิดความร่วมมือทางการค้ากับประเทศต่างๆ ส่งผลให้การแข่งขันมีความรุนแรงมากขึ้น และใน กรณีที่ประเทศไทยยังไม่ตัดสินใจในการเข้าร่วมในบางข้อตกลงทางการค้าอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ และความสามารถทางการแข่งขันของผู้ประกอบการ
- 4) มีแนวโน้มการเข้าสู่สังคมสูงอายุ ส่งผลต่อจำนวนแรงงาน และสวัสดิการ
- 5) การเปิดใช้เส้นทางโครงการรถไฟความเร็วปานกลางระหว่าง สปป.ลาว-จีน ในวันที่ 2 ธันวาคม 2564 โอกาสที่สินค้าจีนจะเข้ามาทำตลาดใน สปป.ลาวก็มีสูงขึ้น และอาจจะขยายไปยังประเทศใกล้เคียงได้ เพิ่มขึ้น
- 6) การกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษี เช่น มาตรฐานการผลิต สินค้ามาตรฐานด้านความปลอดภัย ความสะอาด สุขอนามัย มาตรฐานแรงงาน มาตรฐานสิ่งแวดล้อม และมาตรฐานทาง ทรัพย์สินทางปัญญา

- 7) จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ที่ส่งผลกระทบต่อระบบ เศรษฐกิจโดยรวมมีการหดตัวมากขึ้นตามการใช้ภายในทุกหมวดจากกำลังซื้อที่อ่อนแอ รวมถึงการหดตัวต่อเนื่องจากอุปสงค์ทั้งในและต่างประเทศที่อ่อนแอ
- 8) ตำแหน่งงานและความพร้อมของการรองรับแรงงานคืนถิ่นจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ที่ยังไม่เพียงพอ
- 9) ปัญหาภัยคุกคามไซเบอร์ที่ซับซ้อน และทวีความรุนแรง และก่อความเสียหายมากขึ้น
- 10) ภัยคุกคามในปัจจุบันมีความผันผวน (Volatility) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความสลับซับซ้อน (Complexity) ความคลุมเครือ (Ambiguity) “VUCA World” เพราะการเปลี่ยนแปลงสภาวะแวดล้อมเศรษฐกิจในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเป็นความท้าทายของกลุ่มจังหวัดที่ต้องทำความเข้าใจและปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของการเมืองเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันอย่างรวดเร็ว

4.2 เป้าหมายการพัฒนากลุ่มจังหวัด

“เติบโตด้วยเศรษฐกิจแห่งอนาคต สังคมเป็นสุข สิ่งแวดล้อมยั่งยืน”

รูปที่ 4.2-1 เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2566-2570

4.3 ประเด็นการพัฒนาของกลุ่มจังหวัด

- 1) **ประเด็นการพัฒนาที่ 1** ส่งเสริมและยกระดับการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรที่มีมูลค่าสูงด้วยเศรษฐกิจชีวภาพ
- 2) **ประเด็นการพัฒนาที่ 2** การพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการค้า การลงทุน การอุตสาหกรรม การบริการ และ การท่องเที่ยวเพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจแห่งอนาคต
- 3) **ประเด็นการพัฒนาที่ 3** อนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่สมดุลด้วยเศรษฐกิจ BCG
- 4) **ประเด็นการพัฒนาที่ 4** การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สังคมมีคุณภาพ ชุมชน พื้นที่และเมืองมีความเจริญน่าอยู่อย่างยั่งยืน

4.4 สรุปโครงการสำคัญแบ่งตามประเด็นการพัฒนาของกลุ่มจังหวัด

4.4.1 โครงการสำคัญตามประเด็นการพัฒนาที่ 1 ส่งเสริมและยกระดับการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรที่มีมูลค่าสูงด้วยเศรษฐกิจชีวภาพ

- 1) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและสร้างแหล่งน้ำเพื่อผลิตการเกษตรที่มีมูลค่าสูง
- 2) โครงการยกระดับการแข่งขันของเกษตรกรด้วยเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว
- 3) โครงการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นในตลาดมูลค่าสูงตอบสนองการตลาดในระดับสากล
- 4) โครงการเพิ่มศักยภาพเกษตรกรเพื่อเป็นผู้ประกอบการ (Startup) เพื่อรองรับเศรษฐกิจแห่งอนาคต
- 5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน และการตลาดสินค้าเกษตร ครบวงจร เพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจดิจิทัล
- 6) โครงการ ROI KAEN SARA SIN Organic Farming
- 7) โครงการความมั่นคงใหม่ในนาข้าว
- 8) โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปและนวัตกรรมอาหารแบบครบวงจร กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (Central Northeastern Provincial Cluster Food Innovation Valley)

4.4.2 โครงการสำคัญตามประเด็นการพัฒนาที่ 2 การพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการค้า การลงทุน การอุตสาหกรรม การบริการ และ การท่องเที่ยวเพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจแห่งอนาคต

- 1) โครงการร้อยแก่นสารสินธุ์ RAILWAY INNOPOLIS มหานครระบบราง
- 2) โครงการพัฒนาศักยภาพ SMEs ผู้ประกอบการธุรกิจเพิ่งเกิดใหม่ (Startup) และส่งเสริมสนับสนุนการออกแบบระบบนิเวศธุรกิจ (Ecosystems) เพื่อสร้างผู้ประกอบการแห่งอนาคตในตลาดดิจิทัล
- 3) โครงการส่งเสริมการค้า การลงทุน การอุตสาหกรรมของกลุ่มจังหวัดเพื่อสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแห่งอนาคต
- 4) โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวอัตลักษณ์กลุ่มจังหวัด และยกระดับการท่องเที่ยวเชิงคุณค่า กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ด้วยเศรษฐกิจสร้างสรรค์
- 5) โครงการท่องเที่ยววิถีใหม่ เลาะบ้านเลาะเขื่อน ไทบ้านอีสานกลาง (Creative tourism)
- 6) โครงการที่ราบสูง อยู่ดีมีแฮง (Food and Wellness Tourism)
- 7) โครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมบริการด้านการแพทย์และสุขภาพ (Medical and Wellness) กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์
- 8) โครงการพัฒนาระบบตลาดผลิตภัณฑ์กลุ่มจังหวัด (สินค้า การบริการและการท่องเที่ยว) และส่งเสริมการตลาดในเศรษฐกิจ BCG
- 9) โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการผลิต การตลาดของผลิตภัณฑ์กลุ่มจังหวัดและส่งเสริมการตลาดในเศรษฐกิจ BCG

4.4.3 โครงการสำคัญตามประเด็นการพัฒนาที่ 3 อนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่สมดุลด้วยเศรษฐกิจ BCG

- 1) โครงการส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการใช้ฉลากสิ่งแวดล้อมในผลิตภัณฑ์กลุ่มจังหวัดเพื่อ ตลาดแห่งอนาคต
- 2) โครงการส่งเสริมการปลูกป่า เพิ่มพื้นที่สีเขียว และอุตสาหกรรมเกษตร สาขาป่าน้ำมัน เชื่อมโยง 4 จังหวัด
- 3) โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และลดมลพิษจากฝุ่นควันจากการจราจรและภาคการผลิตอุตสาหกรรม
- 4) โครงการอีสานกลางสร้างที่ยั่งยืน (Clean Energy and Circular Economy)

5) โครงการเสริมสร้างระบบป้องกันและลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยกลุ่มร้อยละแสนสารสินธุ์
แบบบูรณาการด้วยพลังชุมชนและเทคโนโลยี

6) โครงการแก้ปัญหา น้ำท่วม น้ำแล้ง น้ำเสีย และน้ำในลุ่มน้ำจืดแบบบูรณาการ

4.4.4 โครงการสำคัญตามประเด็นการพัฒนาที่ 4 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สังคมมีคุณภาพ ชุมชน พื้นที่และเมืองมีความเจริญน่าอยู่อย่างยั่งยืน

- 1) โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพิ่มศักยภาพในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและยกระดับ
คุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางในทุกช่วงวัยอย่างเท่าเทียม
- 2) โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 กลุ่มร้อยละแสน
สารสินธุ์
- 3) โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน ส่งเสริมอาชีพ เพื่อแก้ไขปัญหาคนยากจนข้ามรุ่น ยกระดับ
ศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากกลุ่มร้อยละแสนสารสินธุ์
- 4) โครงการพัฒนาระบบการแก้ไขปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีร้อยละแสนสารสินธุ์
- 5) โครงการพัฒนาเศรษฐกิจด้านเกษตรสมุนไพรและการพัฒนาเมืองสมุนไพรร้อยละแสนสารสินธุ์
เพื่อพึ่งตนเองในการรับมือกับโรคอุบัติใหม่
- 6) โครงการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ ชุมชน เมืองด้วยเศรษฐกิจสร้างสรรค์

หน่วยงานเจ้าของโครงการ

สำนักส่งเสริมระบบการขนส่งและจราจรในภูมิภาค สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร
เลขที่ 35 ถนนเพชรบุรี แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร
โทรศัพท์ : 0-2215-1515 ต่อ 3041, 3042, 3045

กลุ่มบริษัทที่ปรึกษา

บริษัท โชติจินดา คอนซัลแตนท์ จำกัด

เลขที่ 1473/4 อาคารโชติจินดา ซอยพัฒนาการ 31/1 ถนนพัฒนาการ แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง
กรุงเทพมหานคร 10250
โทรศัพท์ : 0-2318-7235
อีเมล : chotichinda@chotichinda.com

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เลขที่ 239 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200
โทรศัพท์ : 053-941-300 โทรสาร : 053-217-143
อีเมล : contact@cmu.ac.th

บริษัท ดีเคดี คอนซัลแตนท์ จำกัด

เลขที่ 1199 อาคารปิยวรรณ ชั้น 8 ถนนพหลโยธิน แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400
โทรศัพท์ : 0-2619-9931 โทรสาร : 0-2619-9932
อีเมล : dc@decade.co.th